

Genç İşsizliğin Durumu

Ne Eğitimde Ne İstihdamdaki Gençlerin
Eğitim ve İstihdam Politikalarına Göre Analizi

Fatma Betül Coşkun

Zafer Çelik

Genç İşsizliğin Durumu: Ne Eğitimde Ne İstihdamdaki Gençlerin Eğitim ve İstihdam Politikalarına Göre Analizi

Ö Z E T

Ulusal ve uluslararası göstergelerde genç nüfusun istihdamda, eğitimde ya da mesleki yetiştirmede bulunmayışı, önemi giderek artan bir problemdir. Kısaca "Ne Eğitimde Ne İstihdamda" (NEET) olarak tanımlanan bu gençler farklı ülkelerde farklı yaş kategorilerinde tanımlansa da ortak özellikleri, eğitim aracılığıyla beşerî sermayelerini geliştirememiş olmaları ve bundan dolayı da hem eğitimden hem de iş gücü piyasasından kopmalarıdır. NEET olan gençlerin dağılımı, sosyokültürel ve ekonomik açıdan oldukça heterojendir. Özellikle düşük hane gelir düzeyi, düşük eğitim seviyesi, sorunlu aile geçmişi, göçmenlik geçmişi, ücra yerlerde yaşama, engellilik ya da hastalığın bulunması ve yarı zamanlı istihdam gibi özelliklere sahip gençlerin NEET olma riski daha yüksektir. NEET oranlarının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, Türkiye'de son yıllardaki azalmaya rağmen OECD ülkeleri arasında en yüksek NEET oranına sahip ülke konumundadır. Türkiye, özellikle genç kadın NEET nüfusunun en yüksek orana sahip olduğu ülkedir. Bu veriler Türkiye'nin NEET gençlerine yönelik acil bir şekilde etkin politikalar geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Bu politika notunda mevcut durum ele alınarak sorunlar tespit edilecek ve ulaşılan veriler ışığında somut çözüm önerileri paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ne istihdamda ne eğitimde, NEET, NEET Kategorileri, Eğitim, İşsizlik

Atfı: Coşkun, F. B. ve Çelik, Z. (2021). *Genç İşsizliğin Durumu: Ne Eğitimde Ne İstihdamdaki Gençlerin Eğitim ve İstihdam Politikalarına Göre Analizi*, (Politika Notu: 2021/25). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.

Y A Z A R L A R H A K K I N D A

Fatma Betül Coşkun, Yüksek lisans eğitimini 2019 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalında tamamlamıştır. Aynı bölümde doktora eğitimine devam eden Coşkun, 2017 yılından beri aynı kurumda araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Sağlık sosyolojisi, ilişkisel sosyoloji ve metodoloji alanlarında çalışmalar yürütmektedir.

Zafer Çelik, 2012'de Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde doktoraasını tamamlayan Çelik, 2013 yılından itibaren Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Kurumlar sosyolojisi ve eğitim sosyolojisi alanında çalışmalar yürütmektedir.

İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

Bu Politika Notu Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM) tarafından hazırlanmıştır. TODAM; adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere düşünce ve strateji üretmektedir.

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul **Telefon:** +90 216 532 63 70 **E-posta:** todam@ilke.org.tr **Web:** ilke.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nı bağlayıcılığı yoktur.

Giriş

Sürdürülebilir ekonomik kalkınma ve sosyal gelişim için genç nüfusun nitelikli olarak güçlendirilmesi ve toplumsal alana aktif bir biçimde katılması önemlidir. Uluslararası çalışmalarda, gençlerin iş gücü piyasasına sorunsuz olarak geçişinde ve toplumsal uyumunda, eğitim seviyesi ve mesleki yetiştirme- nin belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Eğitime ya da istihdama dâhil olamayan gençlerin, sosyal uyum problemleri ve topluma ekonomik maliyetleri yüksektir (ETF, 2020; ILO, 2012a, 2012b). Bu durumdaki gençleri tanımlamak için *Ne Eğitimde Ne İstihdamda* (NEET) kavramı kullanılmaktadır. İlk olarak 1990'lı yıllarda Birleşik Krallık'ta ortaya çıkan kavram, giderek tüm dünyada kullanılmaya başlanmıştır (British Social Exclusion Unit, 1999). NEET statüsünde bulunan gençlere ilişkin ülke düzeylerinde farklı yaş kategorileri bulunmakla birlikte, genellikle 15-24 ve 15-29 yaş aralığı uluslararası düzeyde kabul görmüştür (EMCO, 2011; OECD, 2019a).

NEET statüsünde bulunan gençlere ilişkin yedi alt kategori belirlenmiştir. Bunlar; yenden sisteme girecek olanlar, kısa süreli işsizler, uzun süreli işsizler, hasta ya da engellilik nedeniyle istihdam dışında kalanlar, ailevi sorumlulukları nedeniyle istihdam dışında kalanlar, ümitsizlik nedeniyle istihdam dışında kalanlar ve diğer NEET durumunda bulunan gençlerden oluşmaktadır (Eurofound, 2016). Öte yandan NEET olma ihtimalini artıran etmenler; düşük hane gelir düzeyi,

düşük eğitim seviyesi, sorunlu aile geçmişi, göçmenlik geçmişi, ücra yerlerde yaşama, engellilik ya da hastalığın bulunması ve yarı zamanlı istihdam edilme şeklindedir.

Uluslararası ve ulusal göstergelerde Türkiye'deki NEET nüfus oranı son yıllarda azalmasına rağmen OECD ülkelerinden oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Buna ilaveten, cinsiyet bazlı bakıldığında genç kadınların genç erkeklere göre çok daha yüksek oranda NEET statüsünde olduğu görülmektedir. Ayrıca tamamlanan eğitim düzeyi NEET olma durumunu doğrudan etkilemektedir. Türkiye'de okuryazar olmayan genç nüfusun diğer eğitim düzeylerini bitirenlere göre oldukça yüksek oranda NEET statüsünde bulunmaktadır. TÜİK 2020 yılı verilerine bakıldığında, eğitim düzeyine göre okuryazar olmayanların %79'u, lise altı eğitimlilerin %22'si, mesleki teknik lise mezunlarının %25'i, genel lise mezunlarının %21'i ve yükseköğretim mezunlarının %32'si NEET'tir (TÜİK, 2020).

Türkiye'deki NEET statüsünde bulunan genç oranını azaltmak için (a) Farklı NEET gruplarına yönelik kapsamlı araştırmalar yapılmalı, temel sorun alanları tespit edilmelidir, (b) Gençlerin eğitimden istihdama geçişini artırmak için temel bilgi ve beceriler ile mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine önem verilmelidir, (c) Okul terki oranlarını düşürmeye yönelik etkin politikalar geliştirilmelidir, (d) Genç kadınların NEET oranlarının fazlalığı dikkate alınarak, bu kesime yönelik etkin sosyal politikalar ve eğitim programları geliştirilmelidir.

Kavramsal Çerçeve: Ne Eğitimde Ne İstihdamdaki Gençler

Günümüz dünyasında özellikle orta ve düşük gelirli ülkelerde eğitimde ve istihdamda olmayan gençler olgusu önemli bir sorun olarak tanımlanmaktadır. Bunun için istihdamda ya da eğitimde olmayan gençlere ilişkin daha etkin bir veri derlemek ve analiz etmek için *Ne Eğitimde Ne İstihdamda*¹ (NEET) kavramı kullanılmaya başlanmıştır. NEET kavramı, iş gücü piyasasından ve eğitimden kopuşu ifade etmektedir. 1980'li yıllarda gençlerin işsizlik ve topluma uyum sorunlarının politik tartışmaların gündemine girmesi, kavramın ortaya çıkışına önemli katkısı olmuştur (Eurofound, 2012). İlk olarak, istihdamda ya da eğitimde bulunmayan ve geleceğin *sınıf altı* olarak görülen bu gençleri tanımlamak için kariyer hizmetleri alanındaki teknik bir terimden türetilen *Statü 0* (Status Zer0) kavramı kullanılmıştır (Williamson, 2001). *Statü 0* kavramına yönelik eleştiriler, kavramın NEET şeklinde değiştirilmesiyle sonuçlanmıştır (Eurofound, 2012). Böylece, NEET kavramı 1990'lı yıllarda İngiltere'de sosyal hizmet ve eğitim araştırmalarında, gençlerin sosyal dışlanmasını tanımlamak ve çözüm üretmek üzere kullanılmıştır (British Social Exclusion Unit, 1999; Holte, 2017).

NEET kavramı ile ilgili en önemli tartışmalardan biri hangi yaş grubunu kapsadığı hususudur. Çoğu Avrupa ülkesi, ulusal iş gücü anketinde 15-24 yaş aralığını referans alarak NEET'i tanımlamıştır (Eurofound, 2012). OECD ise NEET'i 15-29 yaş arasında, haftada en az bir saat eğitimde, istihdamda ya da yetiştirmede bulunmayanlar olarak tanımlarken; Japonya ve Kore gibi bazı ülkeler için bu yaş aralığı 15-34 olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2009; 2007). NEET'in uluslararası standart bir tanımının bulunmaması NEET olarak sınıflandırılan gençlerin özelliklerinin ülkeden ülkeye farklılık göstermesine neden olmuştur. Bu durum ülkeler arası karşılaştırmaları zorlaştırdığı için 2011 yılında Avrupa İstihdam Komisyonu (EMCO- European Commission's Employment Committee) ve ILO tarafından, 2020 Avrupa Stratejisi çerçevesinde standart bir NEET tanımı oluşturulmuştur. Bu tanıma göre, NEET 15-24 yaş arasındaki işsiz ve eğitimde aktif olmayan gençleri tanımlamaktadır (European Commission, 2011).

NEET'i oluşturan gruplar oldukça heterojendir ve tek bir istatistiksel gösterge altında incelemek zordur (Furlong, 2006; Holte, 2017; Maguire, 2015). NEET konumunda bulunan genç nüfusun önemli bir kesimi güvencesiz, kırılgan ve dezavantajlı gençlerden oluşan, marjinalleşme riski bulunan, sosyal, kültü-

1 Bu kavram İngilizce olarak Young People Neither in Employment Nor in Education and Training ya da Youth Not in Employment, Education or Training şeklinde kullanılmaktadır. Kavramın çok bilinen kısaltması ise NEET'tir. Bu kavram Türkçeye "Ne eğitimde, istihdamda ya da yetiştirmede" olarak çevrilmiş (Kılıç, 2014) ya da ev genci (Tokyay, 2021) olarak da isimlendirilmiştir. Ancak Türkiye'de bu olguya ilişkin verileri derleyen ve yayınlayan kurum olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından "Ne Eğitimde Ne İstihdamda" olarak çevrilmiştir. TÜİK'in bu olguya ilişkin ulusal verileri derleyen ve yayınlayan kurum olması, çalışmada da TÜİK verilerinin kullanılması nedeniyle Ne Eğitimde Ne İstihdamda (NEET) kavramı tercih edilmiştir.

Şekil 1. NEET Nüfusundaki Ayrım Kategorileri

Kaynak: Eurofound (2016)

rel ve beşerî sermayeden yoksun kişilerden oluşturmaktadır. NEET gençleri yedi alt kategori tanımlanmıştır: Yeniden sisteme girenler, kısa süreli işsizler, uzun süreli işsizler, hastalık ya da engellilik nedeniyle istihdam dışında kalanlar, aile sorumlulukları nedeniyle istihdamın dışında kalanlar, ümitsizlik nedeniyle istihdam dışından kalanlardan oluşmaktadır (Eurofound, 2016).

Neet Statüsüne Dâhil Olma Riskini Artıran Faktörler

NEET gençleri, farklı sosyokültürel geçmişe sahip olmalarına rağmen ortak özellikleri eğitim yolu ile beşerî sermayelerini geliştirmemiş olmalarıdır. Beşerî sermayeye ek

olarak, ekonomik, kültürel ve sosyal sermaye açılarından yetersiz olanların dezavantajı daha da artmaktadır. Bu dezavantajlara sahip gençlerin NEET olma riski çok daha yüksektir (EFT, 2020; Eurofound, 2012; ILO, 2012b). NEET olma olasılığı; cinsiyet, eğitim durumu, göçmenlik, etnik azınlık statüsü, engellilik, sağlık problemleri, aile geçmişi ve sosyoekonomik arka plana göre farklılaşmaktadır (ETF, 2020; Eurofound, 2012, 2016; ILO, 2012b). Cinsiyet açısından bakıldığında genç kadınların, genç erkeklere oranla NEET olma ihtimali birçok ülkede çok daha yüksektir (ILO, 2012a, 2012b, OECD, 2020; OECD & ILO, 2020). Cinsiyet temelli NEET olma ihtimalinin farklılaşmasının en önemli nedeni, genç kadınların bakım hizmetleri ve ailevi meselelerde daha fazla sorumluluk üstlenmesidir. (Eurofound, 2016). NEET riski

Şekil 2. NEET Olma Olasılığını Artıran Faktörler

Kaynak: Eurofound (2012).

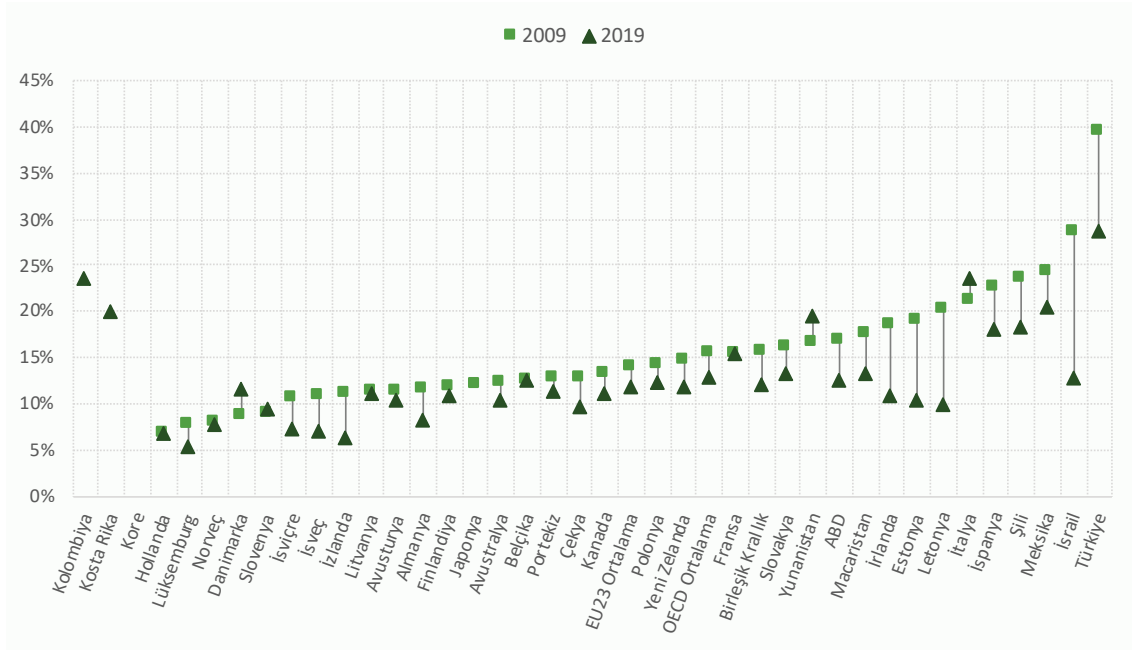
en yüksek olan gruplardan biri de göçmen gençlerdir. Göçmenlerin, kayıt dışı istihdama dâhil olmaları ve eğitim süreçlerine yeterince dâhil olamamaları NEET riskini artırmaktadır. Ayrıca engeli ya da kronik hastalığı olan gençler eğitim ve istihdam süreçlerinde daha dezavantajlı olduklarından dolayı NEET olma ihtimalleri daha yüksektir. Göçmen gençlerin, göçmen olmayanlardan %70, engeli ve kronik hastalığı olan gençlerin ise olmayanlardan %40 daha fazla oranda NEET olma ihtimali vardır. Eğitim düzeyi NEET olma durumunu etkileyen en önemli göstergelerden biridir. Düşük eğitim seviyesine sahip olan gençlerin yükseköğretimi tamamlayanlara göre NEET olma ihtimali üç kat daha yüksektir. Buna ilaveten, yarı zamanlı istihdam biçimi de özellikle ekonomik durgunluk, gerileme ve kriz dönemlerinde gençlerin NEET olma ihtimalini artırmaktadır (Eurofound, 2012).

Dünyada ve Türkiye’de Neet Olan Gençlere İlişkin Göstergeler

NEET olgusunu daha iyi anlamak için dünyada ve Türkiye’de farklı değişkenlere göre NEET oranlarının incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda farklı değişkenlere göre OECD ve Türkiye’deki NEET verileri analiz edilmiştir. Şekil 3’te 2009 ve 2019 yıllarında OECD ülkelerinde 15-29 yaş NEET oranları dağılımı gösterilmiştir. Buna göre, OECD ülkelerinin NEET oranı ortalaması, 2009-2019 yılları arasında %15,5’ten %13,0’a; Türkiye’de ise %39,6’dan %28,8’e düşmüştür. Bu yıllar arasında OECD ülkeleri arasında NEET oranını en hızlı düşüren ülke Türkiye olmasına rağmen Türkiye hâlen açık ara ile en yüksek NEET oranına sahip ülkedir.

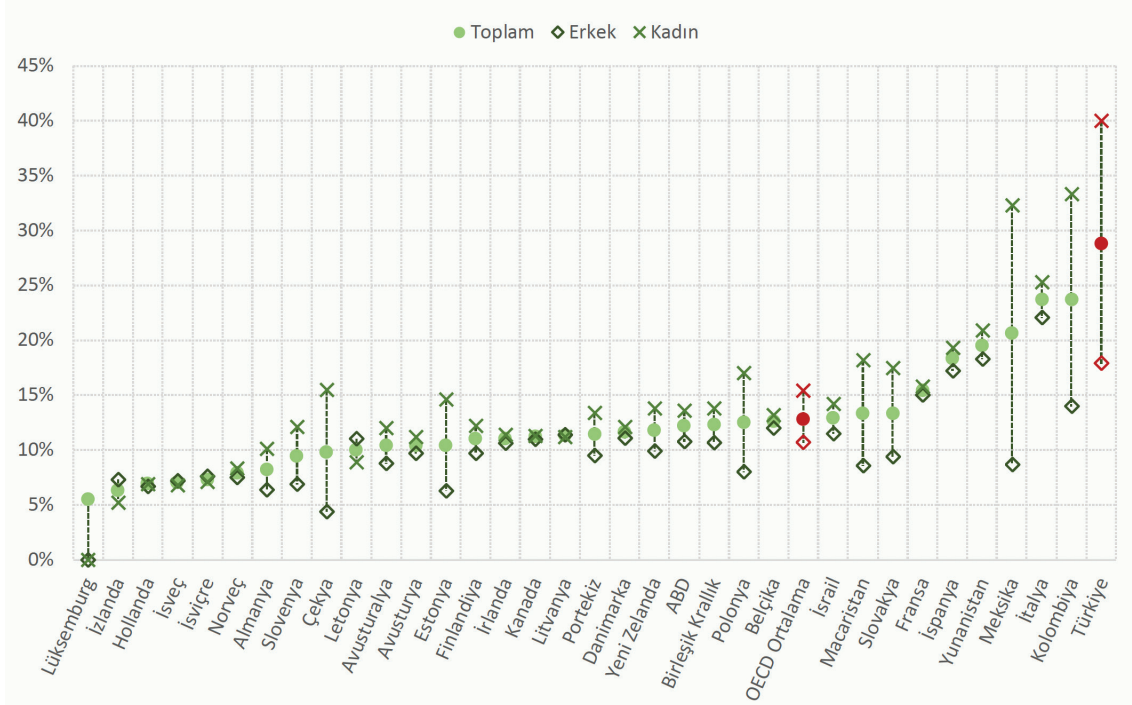
İL KE POL İT İ KA NOT U

Genç İşsizliğin Durumu: Ne Eğitimde Ne İstihdamdaki Gençlerin Eğitim ve İstihdam Politikalarına Göre Analizi

Şekil 3. 2009 ve 2019 yıllarında OECD ülkelerinde 15-29 yaş NEET oranları dağılımı (%)

Kaynak: OECD (2020)

Şekil 4. Ülkelere ve Cinsiyete Göre 15-29 yaş NEET Nüfusunun Dağılımları (%) (2019)

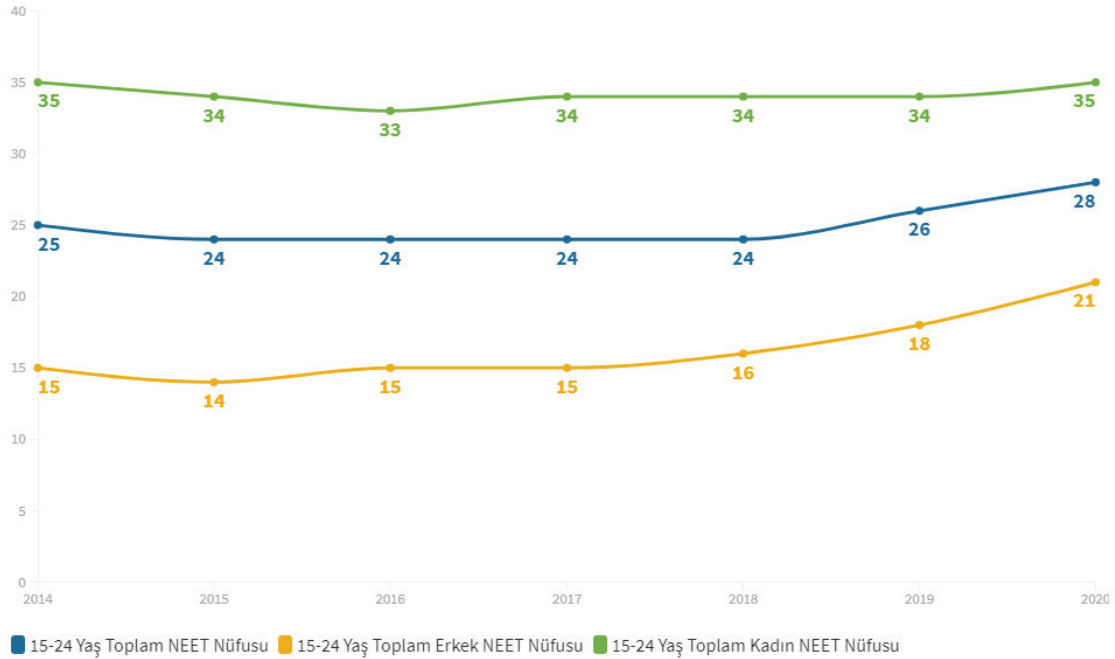
Kaynak: OECD (2021)

Şekil 5'te 2019 yılında OECD ülkelerinde 15-29 yaş arasındaki NEET nüfusunun toplam nüfus ve cinsiyete göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre OECD ülkeleri NEET ortalaması %12,8 iken erkeklerde NEET oranı %10,7 ve kadınlarda ise %15,4'tür. Türkiye'de ise genç nüfusun içindeki toplam NEET nüfusu oranı %28,8 iken bu oran genç erkeklerde %17,9, genç kadınlarda ise %40'tır. OECD ülkelerinde genel olarak genç kadınların NEET olma oranı erkeklerle göre çok daha yüksektir. Ancak Türkiye'de ise genç kadınların NEET olma oranı erkeklerle göre oldukça yüksek bir oranda daha fazladır. Türkiye, Meksika ve Kolombiya ile birlikte genç kadınların ve genç erkeklerle göre NEET olma oranının aşırı yüksek olduğu ülkelerdendir. Türkiye, OECD ülkeleri arasında hem toplam hem de kadın NEET nüfusu açısından en yüksek orana sahip ülkedir.

Şekil 5'te 2014-2020 yılları arasında 15-24 yaşındakilerin cinsiyet ve toplam nüfusa

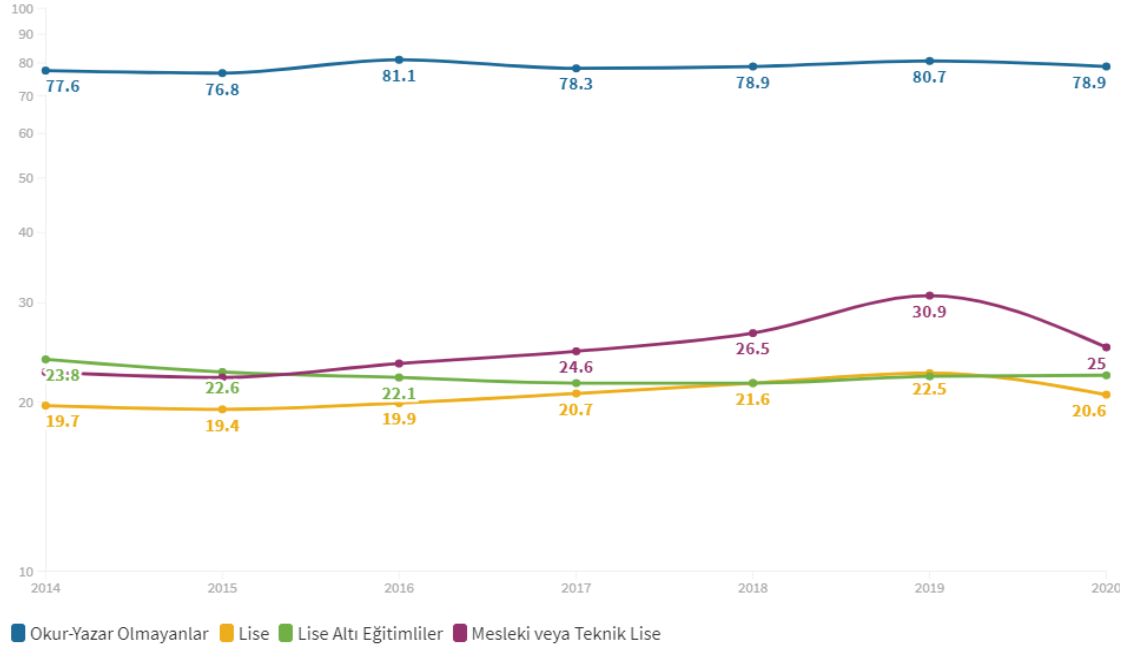
göre NEET oranlarının dağılımı gösterilmiştir. Buna göre, 2014-2020 yılları arasında toplamda ve erkeklerde artarken kadınlarda aynı kalmıştır. 2014-2019 yılları arasında Toplam NEET nüfus oranı %25'ten %28'e yükselmiştir. Kadınların NEET olma durumu ise bu yıllar arasında %35 olarak gerçekleşmiştir. Ancak erkeklerde NEET olma durumu 2014-2020 yılları arasında ciddi bir artış ile %15'ten %21'e yükselmiştir. Bu veriler, kadınların NEET olma durumu erkeklerle göre çok daha yüksek olduğunu ve zaman içinde NEET olma durumunun ciddiyetini koruduğunu göstermektedir.

Şekil 6'da 2014-2020 yılları arasında bitirdiği eğitim düzeyine göre Türkiye'deki 15-24 yaş arası NEET oranlarının dağılımı gösterilmiştir. Buna göre, 2014-2020 yılları arasında NEET olma durumu yükseköğretim mezunlarında %27,8'den %32'ye, genel lise mezunlarında %19,7'den %20,6'ya, mesleki ve teknik lise

Şekil 5. 15-24 Yaş Cinsiyet ve Toplam Nüfusa Göre Türkiye'de NEET Oranlarının Dağılımı (%) (2014-2020)

Kaynak: TÜİK'in ne eğitimde ne istihdamda olan 15- 24 yaş grubundaki genç nüfusun bitirdiği eğitim düzeyi istatistikleri kullanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

Şekil 6. Bitirdiği eğitim düzeyine göre Türkiye’de 15-24 yaş NEET oranlarının dağılımı (%) (2014-2020)

Kaynak: TÜİK’in ne eğitimde ne istihdamda olan 15- 24 yaş grubundaki genç nüfusun bitirdiği eğitim düzeyi istatistikleri kullanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

mezunlarında %22,6’dan %25’e okur-yazar olmayanlarda ise %77,6’dan %78,9’a yükselmiştir. Lise altı eğitim düzeyinde olanlarda ise %23,8’den %22,3’e düşmüştür. Bu veriler lise altı eğitim düzeyi hariç diğer tüm eğitim düzeylerinde zaman içinde NEET olma durumunun arttığını göstermektedir. Burada dikkat çeken en kritik husus ise dünya örneklerinde mesleki eğitim mezunlarının genel lise mezunlarından daha düşük oranda NEET olma ihtimali olduğu ifade edilmesine rağmen Türkiye’de mesleki ve teknik lise mezunları genel lise mezunlarına göre daha yüksek oranda NEET olmaktadır (EFT, 2020). Bu durumun muhtemel nedeni ise genel lise mezunlarının mesleki ve teknik lise mezunlarına göre çok daha yüksek oranda yükseköğretime geçmeleridir. Daha açık ifade etmek gerekirse, genel lise kapsamında yer

alan Anadolu, fen ve sosyal bilimler liseleri mezunları %50’ye yakın ya da daha yüksek oranda bir yükseköğretim programına yerleşirken, mesleki ve teknik lise kapsamındaki farklı lise türlerinde ise bir yükseköğretim programına yerleşme oranı %30 civarındadır (Çelik vd., 2020). Bir diğer dikkat çekici husus ise yükseköğretim mezunlarının NEET olma oranının lise ve lise altı düzey mezunlarına göre çok daha yüksek olmasıdır. Bunun en önemli nedeni ise Türkiye’de yeni mezunların istihdama katılma süresinin uzamasıdır. Daha açık ifade etmek gerekirse ön lisans programı mezunlarının %48’i iki yıldan az sürede, %60’ı 2-3 yıl içinde %62’si ise 4-5 yıl içinde, lisans programı mezunlarının ise %47’si iki yıldan az sürede, %66’sı 2-3 yıl içinde ve %75’i 4-5 yıl içinde istihdama katılmaktadır (OECD, 2020, s. 84).

Sonuç ve Değerlendirme

ILO, OECD gibi uluslararası kuruluşlar genç nüfusun toplumsal alana uyumu ve ekonomik sürdürülebilirlik için eğitim ve istihdamda bulunmalarının önemli bir hedef olduğunu vurgulamışlardır (ILO, 2019a, 2019b; OECD, 2019b). NEET olan gençler ise toplumsal uyumu ve ekonomik sürdürülebilirliği gerçekleştirmede güçlüğe neden olmaktadır. NEET olan gençler, toplumsal istikrarsızlık, suçun artması, ekonomik ve sosyal maliyet, sosyal dışlanma, uyum problemleri gibi pek çok açıdan yüksek risk oluşturmaktadır. Bu nedenle bu risklerin önüne geçmek için eğitimden istihdama geçişin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi uluslararası alanın başlıca politika gündemlerindendir (EFT, 2020; OECD& ILO, 2020). NEET sorunu, yalnızca istihdama değil eğitime de eşit dercede odaklanması gereken bir sorundur. Çalışma hayatına dâhil olmak, gençlerin yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmeleri için elzemdir. Bu noktada nitelikli eğitime erişim genç nüfusun ve toplumların geleceği için oldukça önemlidir.

Dijitalleşme ve küreselleşmenin iş piyasasındaki dönüştürücü etkisi de gençlerin yeni beceriler kazanmasını zorunlu kılmaktadır. Yetenekleri bu anlamda sınırlı olan gençlerin NEET olma durumu ile karşı karşıya kalması söz konusudur. Ekonomik dalgalanmalardan en çok etkilenen grup gençlerdir. Ekonomik

kriz, duraklama ve gerileme dönemlerinde, iş piyasasında özellikle tecrübeli elemanların kalıcılığı söz konusu olduğunda, genç nüfusun yetişkin nüfusa göre daha güvencesiz bir konumda bulunduğu uluslararası kuruluşların çalışmalarında vurgulanmaktadır (Eurofound, 2012).

OECD verilerine göre son 10 yılda Türkiye'deki NEET olma oranı önemli ölçüde azalsa da hâlen OECD ülkeleri arasında en yüksek NEET olma oranına sahip ülkedir. Ulusal verilere göre ise NEET olma oranı 2014-2019 yılları arasında artış eğilimindedir. Dahası, genç kadınların NEET olma oranı erkeklerle göre çok daha yüksektir. Ayrıca yükseköğretim mezunlarının NEET olma oranı daha alt eğitim kademeleri mezunlarına göre çok daha yüksektir. Bu veriler dikkate alındığında Türkiye gibi yüksek genç nüfus oranlarına sahip bir ülkede her üç gençten birinin NEET konumunda olması toplumun her alanında istikrarsızlığın artması riskini doğurmaktadır. Buna ek olarak, NEET gençlerinin eğitim ve istihdamdan kopuşu sosyokültürel uyumlarını da engellediği için toplumsal aidiyet bağlarının da giderek zayıflaması, bu genç nüfusun marjinalleşmesine neden olabilir. Bu muhtemel risklerin bertaraf edilmesi ve gençlerin hem toplumsal hem de ekonomik alanda bir yük olmaktan ziyade topluma ve ekonomiye katkı sunmasının sağlanması için en kısa sürede etkin politikaların ve uygulamaların geliştirilmesi bir zorunluluktur.

Öneriler

- NEET statüsünde bulunan gençlerin heterojen dağılımı göz önünde bulundurulmalı ve NEET statüsündeki gençleri ve sorunlarını daha iyi tanımlamak için her bir gruba yönelik kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.
- Genç nüfusun ihtiyaçları bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile erken dönemde belirlenmelidir. Bu hizmetlerle genç nüfusun NEET olma ihtimali azaltılabilir.
- Erken okul terki NEET ihtimalini artırdığından, gençlerin eğitimlerini tamamlayıp, iş piyasaları için gerekli temel bilgi ve beceri düzeyini kazanmaya yönelik etkin sosyal ve eğitim politikaları geliştirilmelidir. Bu vesile ile gençlerin kayıt dışı istihdamı engellenmeli ve uzun süreli işsizlik için kalıcı tedbirler alınmalıdır.
- İş piyasalarının taleplerine uygun mesleki eğitim program ve eğitimleri ile gençlerin becerilerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Genç nüfusun iş deneyimi kazanması için staj vb. destek programları geliştirilmelidir.
- İş piyasası hakkında bilgilendirme ve analiz sistemleri ile genç nüfusu hedef alan özel uygulama alanları geliştirmelidir.
- Genç kadın nüfusun NEET oranları genç erkek nüfustan bariz şekilde farklılaştığından, cinsiyet farklılığına göre sorunları göz önünde bulunduran politikalar geliştirilmelidir.

Kaynakça

- British Social Exclusion Unit. (1999). *Bridging the Gap: New opportunities for 16–18 -year-olds not in education, employment, or training*. Social Exclusion Unit's Report. Erişim adresi: <https://dera.ioe.ac.uk/15119/2/bridging-the-gap.pdf>.
- Çelik, Z., Bozgeyikli, H. ve Yurdakul, S. (2020). *Eğitime bakış 2020: İzleme ve değerlendirme raporu*. Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Holte, B. H. (2017). Counting and meeting NEET young people: Methodology, perspective and meaning in research on marginalized youth. *Young*, 26(1), 1-16.
- EFT. (2020). *Unlocking youth potential in South Eastern Europe and Turkey: Skills development for labour market and social inclusion*. European Training Foundation. Erişim adresi: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2020-10/youth_in_seet.pdf.
- Eurofound. (2012). *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. Publications Office of the European Union. <https://doi:10.2806/41578>.
- Eurofound. (2016). *Exploring the diversity of NEETs*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2806/62307>.
- European Commission. (2011). *Youth neither in employment nor education and training (NEET)* Presentation of data for the 27 Member States. EMCO Contribution.
- Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: Representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, Employment and Society*, 20(3), 553-569.
- ILO (2019). *Quick guide on interpreting the unemployment rate*. Erişim adresi: https://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_675155.pdf.
- ILO. (2012a). *Global employment trends for youth 2012*. International Labour Office. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_180976.pdf.
- ILO. (2012b). *The youth employment crisis: Time for action*. International Labour Office. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_175421.pdf.
- Kılıç, Y. (2014). Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) yer alan gençler. *Eğitim ve Bilim*, 39(175), 121-135.
- Maguire, S. (2015). Young people not in education, employment or training (NEET): Recent policy initiatives in England and their effects. *Research in Comparative & International Education*, 10(4), 524-536. <https://doi.org/10.1177/1745499915612186>.
- OECD & ILO (2020). *Helping disadvantaged youth: progress and policy action towards the Antalya G20 youth goal*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---ddg_p/documents/publication/wcms_742291.pdf.

- OECD (2007) *Jobs for Youth/Des emplois pour les jeunes*. Erişim adresi: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/jobs-for-youth-des-emplois-pour-les-jeunes-korea-2007_9789264040809-en#page2.
- OECD (2009). *Jobs for Youth/ Des emplois pour les jeunes*. Erişim adresi: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/jobs-for-youth-des-emplois-pour-les-jeunes-japan-2009_9789264056923-en#page44.
- OECD (2015) *Education at a glance interim report: update of employment and educational attainment indicators*. Erişim adresi: <http://www.oecd.org/education/EAG-Interim-report.pdf>.
- OECD (2019a). *Education at a glance 2019*. Erişim adresi: <https://data.oecd.org/youthinac/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.htm>.
- OECD (2019b). *Young people not in education or employment*. Erişim adresi: https://www.oecd.org/els/soc/CO_3_5_Young_people_not_in_education_or_employment.pdf.
- OECD (2020). *Education at a Glance 2020: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/69096873-en>.
- OECD (2021). Youth not in employment, education or training (NEET) (indicator). (28 Nisan 2021). <https://doi.org/10.1787/7b765a3b-en>
- Tokyay, M. (2021). *Ev gençleri bir beka sorunu mu?*. Perspektif.online. Erişim adresi: <https://www.perspektif.online/ev-gencleri-bir-beka-sorunu-mu/>.
- TÜİK. (2019a). *İş gücü istatistikleri mikro veri seti*. <https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitor-Pages/index.zul>.
- TÜİK. (2019b). *İstatistiklerle gençlik, 2019. Haber Bülteni, sayı 33731*. Erişim adresi: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33731>.
- TÜİK. (2020). *İşgücü istatistikleri, Kasım 2020. Haber Bülteni, sayı 37480*. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isigucu-Istatistikleri-Kasim-2020-37480>.
- Williamson, H. (2001). Status Zero youth and the “underclass” some considerations. R. MacDonald, (Ed.), *Youth, the “underclass” and social exclusion*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203132999>.

Ulusal ve uluslararası göstergelerde genç nüfusun istihdamda, eğitimde ya da mesleki yetiştirmede bulunmayışı, önemi giderek artan bir problemdir. Kısaca “Ne Eğitimde Ne İstihdamda” (NEET) olarak tanımlanan bu gençler farklı ülkelerde farklı yaş kategorilerinde tanımlansa da ortak özellikleri, eğitim aracılığıyla beşerî sermayelerini geliştirememiş olmaları ve bundan dolayı da hem eğitimden hem de iş gücü piyasasından kopmalarıdır. NEET oranlarının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, Türkiye’de son yıllardaki azalmaya rağmen OECD ülkeleri arasında en yüksek NEET oranına sahip ülke konumundadır. Türkiye, özellikle genç kadın NEET nüfusunun en yüksek orana sahip olduğu ülkedir. Bu politika notunda Türkiye’nin mevcut durumu ele alınarak veriler ışığında sorunlar tespit edilecek ve çözüm önerileri paylaşılacaktır.

- İş piyasalarının taleplerine uygun mesleki eğitim program ve eğitimleri ile gençlerin becerilerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Genç nüfusun ihtiyaçları bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile erken dönemde belirlenmelidir.